

ע"פ 1222/17 - שאג, גאה, נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 1222/17

לפני: כבוד השופט א' חיות
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופט ד' מינץ

המערערים: 1. שאג
2. האג

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
(כב' השופטת מ' ברנט) בת"פ 37562-04-15 מיום
9.1.2017

תאריך הישיבה: כ"ח בסיוון התשע"ז (22.6.2017)

בשם המערערים: עו"ד איתן און
בשם המשיבה: עו"ד עודד ציון
בשם שירות המבחן למבוגרים: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט ד' מינץ:

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט מ' ברנט) בת"פ 37562-04-15 מיום 9.1.2017, במסגרתו הושת על כל אחד מן המערערים עונש של חמש שנות מאסר בפועל, מאסר על תנאי ופיצוי לכל אחד מן המתלוננים בסך של 5,000 ש"ח.

כתב האישום

1. בהתאם לאמור בכתב האישום מיום 22.4.2015, ביום 7.4.15 נודע למערער 1 על שיחות טלפוניות שנערכו בין המתלונן לבין אשתו של המערער. נוכח זעמו של המערער הוא קָשָׁר קָשָׁר עם מערער 2 ואדם אחר שזהותו אינה ידועה במטרה לפגוע במתלונן ולגרום לו לחבלה חמורה, נכות או מום.
2. עוד באותו היום, הגיעו המערערים והאחר לאטליז שבו עובד המתלונן. מערער 1 הצטייד באלה, בעוד מערער 2 הבחין בסכין קצבים שהייתה מונחת על הדלפק במקום, והכניסה לתוך כיס מכנסיו. שני המערערים נכנסו לחדר הפנימי בו שהה המתלונן והחלו לנהוג כלפיו באלימות חמורה. מערער 1 החל להכותו בחוזקה בכל חלקי גופו באמצעות האלה בעוד מערער 2 עומד לצידו. בשלב זה נחלץ הקטין ר.א. (להלן: הקטין) העובד גם הוא באטליז להגנתו של המתלונן. מערער 2 שהבחין בכך דקר את הקטין דקירה אחת בחזה ימין, ומיד לאחר מכן דקר גם את המתלונן מספר דקירות, בו בזמן שמערער 1 ממשיך לחבוט בו באמצעות האלה. כתוצאה ממעשי המערערים, סבל הקטין מפצע דקירה בחזה בגינו אושפז בבית החולים במשך 11 ימים ונאלץ לעבור ניתוח. המתלונן אושפז אף הוא בבית החולים למשך שלושה ימים ואובחנו בו שני פצעי דקירה בגבו.
3. בגין מעשים אלו הואשמו המערערים בעבירות קשירות קשר לפשע, עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); חבלה בכוונה מחמירה (2 עבירות), עבירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק יחד עם סעיף 29 לחוק; ומערער 2 הואשם גם בהחזקת סכין, עבירה לפי סעיף 186 לחוק.

ההליך בבית המשפט המחוזי

4. לאחר שנשמעו מרבית עדי התביעה, למעט המתלונן שלא אותר, ביום 4.9.2016 הודו המערערים במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב האישום והורשעו בהתאם. הסדר הטיעון כלל הסכמה להזמנת תסקיר שירות מבחן אודות שני המערערים כשכל צד יהא חופשי בטיעונו לעונש.
5. מתסקיר שערך שירות המבחן ביום 1.12.2106 אודות מערער 1 עולה כי הוא מכיר בחומרת העבירות, מביע חרטה על ביצוען ומבין באופן ראשוני את הפסול במעשיו. כמו כן, הוא הביע נכונות ראשונית לבחון ולבדוק במסגרת טיפול את התנהגותו האלימה. המלצת שירות המבחן אודותיו הייתה בחינת ענישה שיקומית. באשר למערער 2, בתסקיר מיום 4.12.2016 התרשם שירות המבחן כי למערער זה קשרים חברתיים ומשפחתיים עם עוברי חוק והעדר שיקול דעת ביחס לתוצאות האפשריות של התנהגותו. נראה היה כי פעל מתוך כוונה לפגיעה ממשית במתלונן וכי עמדו נותנות לגיטימציה לפתרון אלים של סכסוכים. להתרשמות שירות המבחן, קיימת רמת מסוכנות בינונית להישנות עבירת אלימות. לכן במידה ויוטל עליו עונש מאסר, ותקופת המאסר שתוותר לאחר הפחתת תקופת מעצרו תהיה קצרה, ההמלצה שניתנה אודותיו הייתה להטיל עליו צו מבחן למשך שנה.

עמוד 2

6. בית המשפט המחוזי קבע כי מדובר במסכת עבריינית אחת. מעשיהם של המערערים פגעו בערכים המוגנים הקשורים בקדושת החיים, בשלמות הגוף ובשמירה על הסדר הציבורי. כן נקבע כי על פי פסיקתו של בית המשפט מן השנים האחרונות, קיים צורך בהחמרה בעונשם של מי שנטלו סכין לידם ועשו בו שימוש על מנת לפתור סכסוכים בדרך אלימה. לכן, לאחר בחינת נסיבות האירוע, קבע בית המשפט המחוזי כי מתחם העונש ההולם נמצא בין 5 ל-9 שנות מאסר.

7. בית המשפט המחוזי קבע עוד כי אין לערוך אבחנה בין שני המערערים לעניין קביעת עונשם. אמנם יוזם האירוע והמתכנן היה מערער 1 שהכה את המתלונן מכות נמרצות ואכזריות והצטייד באלה קודם לאירוע. אך מנגד, מערער 2 על אף שלא הצטייד בכלי כלשהו מראש, נטל סכין ודקר בעזרתה את המתלונן ואת הקטין באופן אכזרי.

הערעור

8. המערערים מציינים כי הנם צעירים ללא עבר פלילי, אשר הביעו חרטה והבנה ביחס למעשיהם ואף ערכו הסכם סולחה עם המתלונן במהלך חודש יולי 2015. לטענתם, למתלונן ולקטין לא נותרו נזקים רפואיים לצמיתות והטיפול הרפואי הטיב עימם והחזירם למצב רפואי תקין. המערערים הגיעו למקום האירוע ללא סכין באמתחתם ומכאן ניתן ללמוד שלא היה תכנון מוקדם לביצוע עבירות סכין. בנוסף מציינים המערערים כי מערער 1 כלל לא עשה שימוש בסכין ולמעשה הורשע בעבירת חבלה בכוונה מחמירה מכוח דיני השותפות בלבד. עוד יש לקחת בחשבון כי הם הודו במיוחס להם בכתב האישום ללא תיקון, ללא הסדר של ממש עם המשיבה, למעט העובדה כי היא הסכימה לשליחתם לשירות המבחן לצורך עריכת תסקיר.

9. לטענת המערערים, נסיבותיהם האישיות מצדיקות התחשבות של ממש בעת גזירת העונש. מערער 1 מתפקד כאיש משפחה, עובד ומפרנס את ביתו ואשתו אף מצויה בהריון מתקדם. התסקיר אודותיו מלמד על כך שקיבל אחריות על התנהגותו האלימה והביע חרטה על ביצוע העבירות. שירות המבחן הגיע למסקנה כי הסיכון להישנות התנהגות אלימה הנו נמוך, וככל שהיא קיימת ברמה זו, הרי שהיא מצומצמת לעניינים הנוגעים לכבוד המשפחה. להערכת שירות המבחן, מערער 1 מעוניין ויכול להיתרם ממהלך טיפולי. גם מתוך התסקיר בעניינו של מערער 2 עולה כי הוא הביע חרטה וצער על מעשיו. שירות המבחן אף שוחח עם המתלונן ושמע ממנו כי אינו חושש או מרגיש מאוים מהמערערים וכי סלח למערער 2. לטענת המערערים, מתוך התסקירים ניתן ללמוד כי ישנה היתכנות ממשית לאופק טיפולי ושיקומי עבור שניהם. לטענתם, בית המשפט קמא כלל לא נתן משקל לאפשרות הטיפולית במסגרת גזר הדין. כמו כן, מתחם העונש ההולם שנקבע בעניינם המתחיל מ-5 שנות מאסר בהיותם צעירים בני 20 ו-22 ללא עבר פלילי קודם, הנו מתחם אשר הרף התחתון בעניינו גבוה מן המקובל.

10. מנגד, המשיבה סמכה את ידה על פסק דינו של בית המשפט המחוזי וביקשה לדחות את הערעור. לטענתה, תוצאות האירוע היו קשות מאוד, ואין ספק כי בית המשפט המחוזי לקח בחשבון כי המערערים הינם צעירים ללא עבר פלילי אשר הביעו חרטה והבנה לחומרת מעשיהם.

דין והכרעה

לאחר עיון בגזר הדין של בית המשפט המחוזי ובהודעת הערעור ולאחר שמיעת טענות הצדדים, מסקנתי הינה כי יש לדחות את הערעור.

11. באשר למתחם העונש ההולם וגזירת העונש בגדרו, נקבע לא אחת כי מלאכת קביעת מתחם הענישה ההולם איננה בגדר עניין אריתמטי ולבית המשפט נתון מרחב של גמישות שאין להתערב בו, במיוחד מקום שבו העונש שנגזר אינו חורג מן הראוי וההולם בנסיבות העניין (ראו למשל: ע"פ 6716/16 ותד נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (14.6.2017); ע"פ 3877/16 ג'באלי נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (17.11.2016)). כמו כן, הכלל הוא כי ערכאת הערעור לא תיטה להתערב בחומרת העונש שנקבע על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים של חריגה קיצונית מרף הענישה המקובל במקרים דומים (ראו למשל: ע"פ 3931/13 באום נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (10.6.2014)).

12. המערערים הציגו פסקי דין רבים המראים לטענתם על מדיניות ענישה נהוגה שהינה מקלה מהמתחם שנקבע בענייננו. אלא שבניגוד לפסיקה זו, במקרה זה, תסקירי שירות המבחן היו חיוביים הרבה פחות וניכר כי המערערים אינם לוקחים אחריות מלאה על מעשיהם. יתר על כן, בעקבות הגשת הערעור, הוכן תסקיר משלים בעניינם של שני המערערים. התסקיר אודות מערער 1, התבסס בין היתר על דו"ח סוציאלי שהתקבל מגורמי הטיפול בבית הסוהר "רימונים" בו החל לרצות את עונש המאסר שנגזר עליו. העובדת הסוציאלית ציינה כי בשלב זה, בהתייחסותו לעבירה היא לא התרשמה מתובנות באשר לחומרת מעשיו או גילויי חרטה מטעמו של המערער. גם בעניינו של מערער 2, עולה מן התסקיר המשלים כי הוא אינו מודה במיוחד לו וטוען כי העלילו עליו אשמת שווא. במהלך הדיון אף הדגישה נציגת שירות המבחן שהתייצבה לפנינו כי מן התסקירים עולה מסוכנותם של שני המערערים, וניתן לראות בבירור שלא קיימת התקדמות במצבם. לדבריה, ניכר כי שניהם זקוקים לטיפול עמוק. פער זה בין התסקירים שהוגשו לפני בית המשפט המחוזי לבין התסקירים העדכניים אינו מוסבר. אך המעט שניתן לומר בעקבות הפער האמור הוא, כי קיים ספק באשר לכנות גילויי החרטה שהביעו המערערים עובר לגזר דינם.

13. אין ספק כי האלימות החמורה והאכזרית שהפעילו המערערים, וזאת אך בשל שיחת טלפון תמימה שהתקיימה בין המתלונן לבין אשת מערער 1, ראויה להוקעה משמעותית. האמור נכון גם מבלי להתייחס לחומרת הפגיעה שהותירו מעשיהם של המערערים בגופם של הנפגעים. קל וחומר במקרה זה, ובניגוד לנטען על ידי המערערים, לקטין נותרו צלקות עד היום. עמד על כך בית המשפט במקרה הדומה למקרה זה מפי השופט י' דנציגר בציינו:

"קיים אינטרס ציבורי מובהק וחד משמעי בהרתעת היחיד והרתעת הרבים מפני נקיטה בדרך של כוח ואלימות ליישוב מחלוקות וסכסוכים תוך שימוש בנשק קר. המסר שצריך לצאת מבית משפט זה הוא שחברה מתוקנת אינה יכולה להשלים עם שימוש בסכין לשם פתרון מחלוקות וסכסוכים. יש לשוב ולהדגיש כי זכותו של כל אדם לחיים ולשלמות הגוף היא זכות יסוד מקודשת ואין להתיר לאיש לפגוע בזכות זו. יש להלחם באלימות שפשטה בחברה הישראלית על כל צורותיה וגווניה, אם בתוך המשפחה ואם מחוצה לה, אם בקרב בני נוער ואם בקרב מבוגרים. זהו נגע רע שיש לבערו מן היסוד. לפיכך, שעה שנגע האלימות והפרת החוק פושה בחברתנו מן הראוי שידע כל איש ותדע כל אישה כי אם יבחרו בדרך האלימות ייטו בתי המשפט להשית עליהם עונשי מאסר מאחורי סורג ובריח" (ע"פ 3863/09 מדינת ישראל נ' חסן, פסקה 21 (10.11.2009)).

14. לסיכום, מתחם העונש ההולם שקבע בית המשפט המחוזי עולה בקנה אחד עם עיקרון ההלימה, שהינו העיקרון המנחה בענישה לאחר תיקון 113 לחוק (סעיף 40ב). ובאשר לגזירת עונשם של המערערים בתוך המתחם, העונש

שהשית בית המשפט המחוזי איננו עונש חמור כלל ועיקר בנסיבות העניין.

15. סוף דבר הערעור נדחה.

ניתן היום, ג' בתמוז התשע"ז (27.6.2017).

שופט

שופט

שופטת
